

NØD OG ANNET KRØLL I PAKKEPOSTEN

av
Tore Haga

Postvesenet/-verket har gjennom årenes løp formidlet enorme mengder av all slags post. Det var da ikke annet å vente enn at det av og til gikk i ball, slik at ikke alt forløp så smertefritt som en gjerne ville ha det. Det som går galt, er jo noe pressen gjerne skriver om. Her skal forsøkes en posthistorisk vinkling, og det er pakkeposten som står mitt hjerte nærmest denne gangen. Noen uttømmende redegjørelse kan ikke ventes, da jeg tar utgangspunkt i eksempler fra egen samling. Av en eller annen grunn har en en rekke av eksemplene tilknytning til Jennestad.

Postverket.
Bl. 337.

Nød-følgebrev for postpakke

fra avg. avg. Sortland / 19

(sender) (innleveringssted)

postoppkrav kr. øre Ang. verdi kr.

til Juling Olsen
Maurnes

Vekt 0.6 kg. Ankomst nr. 232 Ankomststempel: 27. 47

3-44. sign.

Vi kan jo begynne et annet sted i Nordland, på Maurnes, der det oppsto behov for nødfølgebrev i anledning en pakke fra Sortland. Slikt behov oppsto når følgebrevet av en eller annen grunn ikke var kommet til rette når det skulle sendes til adressaten. Følgebrev ble fremsendt sammen med brevposten og skulle kobles med pakken ved ankomst. Var følgebrevet ikke å finne, skulle poststedet skrive ut et nødfølgebrev, Bl. 337, og sende det i stedet. Samtidig skulle tilfellet meldes til avsenderpoststedet.

Bl. nr. 12 som vises her, var egnet til slik melding. Her var det poståpneren i Jennestad som meldte til posten i Bø i Vesterålen at følgebrev manglet, og han ba om opplysning. Meldingen har stempel 20.2.47. På baksiden svarte Bø den 5.3.1947 at følgebrevet var sendt samtidig med pakken den 5.2.1947. Melding og svar tok jamen sin tid. Videre korrespondanse finnes ikke på denne blanketten. I andre tilfeller kan det bli en lang remse med svar på svar på svar mellom to poststeder.

(Side 1 av 5)

Det norske postvesen.
Bl. nr. 12.

Post Bø. Våhus

Melding om manglende følgebrev:

Følgebrev mangler til pakke:

Innleveringssted Bø. Våhus

Innleveringsdag 5. 2. 47 Reg. no. 188

Avsender K. J. Torbjørnsen

Mottager Lena Larsen

Vekt kg. 0.5 Verdi kr. 6.50 Opkrav kr.

Ankomstdatum 6/2

Bedes tilbakesendt med opplysning.

Post

(underskrift)

Jan. 1924. 15-

Naturligvis kunne originalfølgebrevet dukke opp etter at nødfølgebrev var sendt. For å unngå misforståelser ble dette gjerne påskrevet **Nød** med store bokstaver (ikke alltid like tydelig) med blåblyant:

Blankett nr. 72. | Ank. | Angitt verdi kr.

Innleveringspoststed datostempel

OST 6
12 IX 24

31

følgebrev
for en postpakke.

Hermed en pakke,
til
Dr. Bj. Willmann
1/2 Olav Kyrresgate 45
adressepoststed Bergen
Vekt: 0.1 kilogram

Avsenderens navn og adresse:
Magnus
Larsen
Roskag

Adressepoststedets datostempel

OST 6
12 IX 24

Mars 1923.

Vend!

*) Her oppgis pakkens art (pakke i papir, voksdug eller lerret, kasse o. s. v.)
NB. For omadressering (eftersending) og tilbakesending må betales ny porto.
NB. I Kristiania, Bergen og Stavanger bringes pakker (dog ikke portofolie) ut til adressaten mot en avgift av 40 øre pr. pakke. Avgiften må betales av avsenderen ved frimerker på følgebrevet.

Originalfølgebrevet er ikke kvittert av adressaten, som ved henting av pakken nok kvitterte på nødfølgebrevet. Det var helst slik det skjedde, og nødfølgebrevet det her er snakk om, er ganske riktig kvittert - ikke av adressaten, men av en annen med samme etternavn; trolig i familie og kjent av postfunksjonæren på Maurnes.

Pakken er mottatt.

MAURNES
24 3 25
den 19

Nils Olsen

Ikke levert fordi: Adressaten Overføres: Utlever sign

Likevel har jeg et eksemplar av Bl. 337 som ikke er kvittert, uvisst av hvilken grunn. Kanskje adressaten ikke ville ha pakken, som kom i postoppkrav. Hvis innholdet er frimerkeklipp som han hadde bestilt fra Tubfrim, er det vanskelig å forstå en slik holdning. Dette dokumentet, trykt i 1968 og brukt i 1971, heter ikke Nødfølgebrev, men Hjelpadressekort. Dette navnet fikk det i 1963 og avløste da Hjelpfølgebrev, som i sin tur i 1957 hadde avløst Nødfølgebrev. Etter en senere omlegging av følgebrevordningen ble slike nød-/hjelpemidler overflødige og er blitt posthistoriske.

Postverket bruker denne blanketten når original-adressekortet mangler.

Innlevert ved Nesbyen
Innleveringsnr. 21

Utleveringsnr. 8640
ANK.-NR. 8640
Leveres ut ved Etterstad postkontor Grensevn. 86/88

Oppgitt verdi kr. 1.98

Hjelpadressekort for postpakke

Sendt av Tubfrim
Nesbyen

Til Mr. O. W. Bonke
Strømhusen 80² III,
Oslo 6.

Adressested Oslo 6.

Takstgruppe Vekt Porto Signatur

Postverket Bl. 337 5 000. 12-68. Sem

POSTOPPKRAV
REMBOURSEMENT
1. 45
sværker

Hvorvidt det ble utstedt nødfølgebrev i saken på side 1, den med Bl. nr. 12, vet vi jo ikke, men det kunne godt ha hendt. Også eksempelet her til høyre gjelder et tilfelle av uteblitt følgebrev, men her vet vi at det *ikke* ble utstedt noe nødfølgebrev. Der var et tilleggsproblem, idet adresse-lappen på pakken var ødelagt. Avsender bidro ikke til å løse problemet, men mente at det var best om han fikk pakken tilbake, og slik ble det.

POSTVERKET

Svolvær POSTKONTOR, DEN 23. august 1948

J.NR. Poståpneren i Jennestad

Pakke reg.nr.606 sender Ø.Johanssen ligger her som ubesørgeli
Adresse-etiketten er ødelagt, følgebrevet mangler.
Forholdsordre utbes.

Arne Woll
e.b.

XX

Tilbake til Postkontoret, Svolvær.
Avsenderen vil ha pakken tilbake.
Jennestad poståpneri den 25. august 1948.

Pakken herved

Jennestad

Svolvær

Et par eksempler på mottak av pakker fra Sverige i 1943 viser at behov for nødfølgebrev ble provisorisk løst ved bruk av Blankett 146, d.v.s. Postverkets utenlandsfølgebrev, påtrykt "Tjenestebblankett". Det ene, for en pakke fra Stockholm, ble rett og slett påskrevet "Nød", mens det andre, pakke fra Sundsvall, fikk et stempel (svært blekt avtrykk) "Ankom overtallig til Tollpostavdelingen Oslo postkontor", m.a.o. uten følgebrev. Begge ble tydeligvis utfylt med data fra pakken og deretter behandlet på vanlig måte, såvel av Posten som av tollvesenet.

Nød
KUPONG
COUPON

Kan klippes fra av adressaten
Peut être détaché par le destinataire

Utgangstedsstempel
Timbre du bureau d'origine

Blankett 146. Nummer: 26 *Shrek. Tull* C P 2.

Pays d'origine: Norge

Angitt verdi: *9643*

Valeur déclarée

(Myntenhetene med bokstaver)
(Les unités en toutes lettres)

(Fr. gull Fr.-or
(med arabiske tall)
(en chiffres arabes))

FØLGE BREV
BULLETIN D'EXPEDITION

Antall pakker...
Nombre de colis

Innpakningsart...
Nature de l'emballage

Antall tollangivelser...
Déclarations en douane

certifikater el. fakturaer...
certificats ou factures

Postopkravsbetrag
Montant du remboursement

OSLO tollpostkontor
★ 28XI/43 ★
ved Schweigaards bro

KUPONG
COUPON

Kan klippes fra av adressaten
Peut être détaché par le destinataire

Utgangstedsstempel
Timbre du bureau d'origine

Blankett 146. Nummer: 14964 *Sundsvall* C P 2.

Pays d'origine: Norge

Angitt verdi: *14969*

Valeur déclarée

(Myntenhetene med bokstaver)
(Les unités en toutes lettres)

(Fr. gull Fr.-or
(med arabiske tall)
(en chiffres arabes))

FØLGE BREV
BULLETIN D'EXPEDITION

Antall pakker...
Nombre de colis

Innpakningsart...
Nature de l'emballage

Antall tollangivelser...
Déclarations en douane

certifikater el. fakturaer...
certificats ou factures

Postopkravsbetrag
Montant du remboursement

Til *Gross. S. Braathen*

A *Bekkelagshøgda*

(Adresseland — Pays de destination)

(Gate og nummer)
(Rue et numéro)

Tomteparken 1

Tollbodens stempel
Timbre de la douane

Vekt
Poids

Befordringsvei
Voie

Tollavgifter¹⁾
Droits de douane

Utvetningskontor
Bureau d'échange

Göteborg

¹⁾ Denne rubrikk fylles ut av adresselandets grensepoststed eller av dets tollvesen.
Cadre à remplir par le bureau d'entrée ou par le service de la douane du pays de destination.

7-37. B-6.

Noen ganger ble problemstillingen snudd, slik at følgebrevet kom frem, men ikke pakken.

Postverket.
Bl. 60.

Melding.

Fra

To

22 IX 44

Postbrevet
22 IX 44 fra Renssøe,
til Martha Paulsen, Birkerød.
Brevet er ikke ankommet.
M. Holten

1-12, A 5.

På baksiden av denne meldingen på Bl. 80 fra Nesseby 22 IX 44 har Jennestad og Svolvær poststeder uttalt seg, og Jennestad ble bedt om å fylle ut Bl. nr. 102 (et rapportskjema?). Det endte med at dokumentene ble sendt til Vadsø postkontor med anmodning om nærmere undersøkelse. Vadsø var overordnet postkontor for Nesseby, slik Svolvær var for Jennestad.

Det er naturligvis ikke til å unngå at det noen ganger oppstår skade på postpakker. Min dokumentasjon på et skadetilfelle som synes ha gått bra, er med svak blyantskrift bakpå tjenestebrevkort Bl. 73 og egner seg ikke særlig godt til scanning. Teksten lød:

"Pakke nr. 960 fra Harstad mottatt i skadd stand. Innholdet ettertellet og funnet riktig i samsvar med faktura. Harald Eriksen". Kortet er stilet til poståpneren på Jennestad. Dets forside er ikke avstemplet, men teksten er ledsaget av et vakkert stempel Lofoten og Vesterålen A. Dette må bety at avsender var postekspeditør ombord på et skip som gikk i angjeldende rute.

Vi får tro at den gangen gikk det bra, men slik gikk det jo ikke alltid. I et annet tilfelle oppsto skade på noe av innholdet, og mottaker reiste erstatningskrav mot Postverket. Omstendighetene tilsa da at det måtte opptas en protokoll, Bl. nr. 16. Nedenstående utsnitt viser innledningen til protokollen.

Det norske postvesen.
Bl. nr. 16.
Formule no. 16.

Protokoll

Procès-verbal

opptatt ved Jumestad den 25. januar 1942.
rédigé au bureau de poste de Oscø le
Pakke nr. 85543 fra Oslo den 14/3-42.
Colis postal no de Carl A. Høyus, Stomatelfabrik, Oslo le
Avsender: Carl A. Høyus, Stomatelfabrik, Oslo
Expéditeur: G.S. P. Johansen,
Adressat: Jumestad Ankom
Destinataire: Jumestad
Adresse: Jumestad
Adresse: Jumestad

Postopkrav kr. — verdi kr. — er inngått i
Remboursement kr. — Valeur kr. — est arrivé skadd stand.
~~forfunnet~~ en état d'endommagé.
trouvé

SVOLVAR P. Jnr 628
1942 D.

Forholdet mellom adressaten og Postverket er såvidt berørt i min tidligere artikkel *"Tilbake til Jennestad"*. Her skal ikke gås nærmere inn på saken enn å nevne at det gjaldt en knust flaske Antisepton hårvann til en verdi av kr 4,00.

Noen posthistoriske fakta om nødfølgebrev og dets avløsere er hentet fra *"Norske innenrikske portotakster & gebyrer 1877-1995"* av Erling Johan Aune og Kristian Aune. Alle illustrasjoner er fra egen samling.